

ІНДУСТРІАЛЬНИЙ ПАРК ЯК НОВА ФОРМА ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РАМКАХ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ “ПОТРІЙНОЇ СПІРАЛІ”¹

Як засвідчує світовий досвід, одним із ефективних способів підвищення діяльності промислових підприємств, є створення нових елементів інноваційної інфраструктури, вагоме значення серед яких набувають індустріальні парки, що спроможні сконцентрувати інтелектуальні, фінансові, матеріальні та інші види ресурсів. Так, у понад 90 країн світу функціонує більше 20 тис. індустріальних парків, зокрема в США функціонує понад 400 індустріальних парків, в Туреччині – 262, в Німеччині – 200, В’єтнамі – 200, Польщі – понад 60, Росії – 45 таких утворень, причому ще 56 перебувають на стадії проектування.

Аналізуючи дані щодо діяльності зарубіжних індустріальних парків, можна зробити такі висновки:

✓ цілі створення індустріальних парків у різних країнах визначаються пріоритетністю завдань, що стоять перед тією чи іншою державою або регіоном. Це може бути стимулювання експорту, підвищення зайнятості населення, розвиток тих чи інших галузей промисловості;

✓ характерними рисами у формуванні та розвитку індустріальних парків є: розташування поблизу населеного пункту, який може забезпечити індустріальні парки трудовими ресурсами; наявність великих транспортних вузлів (дороги, аеропорт, морський порт, залізничні шляхи); розроблення єдиної концепції розвитку комплексу; надання сучасних комунікаційних послуг, необхідних для організації виробничого процесу; наявність виробничих, складських офісних приміщень в межах території індустріального парку; професійна та ефективна система організації під’їзних шляхів, місця стоянки вантажного та легкового автотранспорту, зони завантаження-розвантаження, контрольної-пропускної зони тощо; підтримка розвитку проекту органами влади;

✓ залежно від виду послуг, що надаються резидентам індустріальних парків, вирізняють три типи індустріальних парків: Greenfield-парк; Brownfield-парк; комплексний парк;

✓ індустріальний парк пропонує унікальну цінність для резидентів, має чіткі галузеві пріоритети, що пов’язані з історичним розвитком регіону, та орієнтується на його інвестиційну привабливість;

✓ у більшості індустріальних парків діє окрема власна професійно підготовлена керуюча компанія, яка займається пошуком та залученням інвесторів із найбільших міжнародних та вітчизняних корпорацій, незалежних спеціалізованих компаній середнього розміру. Часто такі компанії створюються із залученням муніципальних органів влади, наприклад, у Словаччині, Польщі, Угорщині, яким належить контрольний або найбільший міноритарний пакет акцій;

¹ Публікацію підготовлено в рамках виконання проекту “Формування державної науково-технічної політики на основі розширеної моделі “потрійної спіралі” (державна-наука-промисловість)”, державний реєстраційний № 0116U002942.

✓ у країнах, що розвиваються, існує практика формування спеціальних органів, відповідальних за взаємодію з індустріальними парками, залучення інвесторів до індустріальних парків (наприклад, Польська агенція іноземних інвестицій та інформації, Словацьке агентство розвитку інвестицій та торгівлі).

В Україні створено Реєстр індустріальних (промислових) парків, до якого у 2014 р. увійшло 12 парків. Однак, сучасна ситуація у сфері створення та діяльності індустріальних парків характеризується наявністю низки проблем, які потребують свого вирішення, зокрема:

- недосконалість договірно-правових відносин у частині регулювання питань використання земельних ділянок державної і комунальної власності, на яких можуть бути створені індустріальні парки (в частині використання виключно договорів оренди землі);

- відсутність чітко встановленого переліку видів діяльності, які доцільно впроваджувати в межах індустріальних парків. Така ситуація може призвести до того, що вже діючі підприємства (поза межами індустріальних парків) з метою отримання встановлених законодавством преференцій будуть зацікавлені переносити свої виробництва в індустріальні парки без запровадження нових видів виробництва;

- недосконалість норм чинного законодавства, зокрема – в частині визначення оптимальних форм стимулювання залучення інвестицій, необхідних для облаштування індустріальних парків шляхом звільнення від сплати ввізного мита на устаткування, обладнання та комплектуючих до них матеріалів.

Незважаючи на існуючі проблеми створення індустріальних парків є новим етапом у застосуванні організаційно-економічних механізмів стимулювання інвестиційної діяльності в Україні. Тому, визначення основних напрямів і завдань державної політики стимулювання розвитку індустріальних парків в рамках формування асоціативних відносин між Україною та ЄС має базуватися на врахуванні низки чинників і передумов, а саме:

- підписанні Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом, яка відкриває можливості отримання донорської фінансової підтримки, залучення кредитних коштів на програмних засадах для модернізаційних реформ від міжнародних фінансових організацій;

- у забезпеченні розвитку індустріальних парків повинні зрости вплив і відповідальність місцевих органів влади, особливо в умовах децентралізації;

- реалізації ефективної політики розвитку індустріальних парків, можливої лише у контексті комплексу заходів щодо суттєвого покращення інвестиційного клімату;

- опрацюванні моделей використання механізму державно-приватного партнерства з метою залучення недержавних інвестиційних ресурсів для розбудови індустріальних парків, насамперед щодо керуючої організації, облаштування інфраструктури;

- опрацюванні механізму залучення коштів міжнародних донорів та кредитних ресурсів для облаштування інфраструктури індустріальних парків;

- законодавчому визначенні механізму створення транскордонних індустріальних парків, які можуть стати дієвим механізмом прискорення євроінтеграційних процесів в Україні. Зокрема укладання на рівні урядів країн-учасників двосторонніх угод про створення транскордонних індустріальних

парків, узгодження стратегій та планів розвитку національних частин транскордонних індустріальних парків, встановлення спеціального режиму спрощеного перетину спільного кордону для працівників, товарів, комплектуючих, здійснення спільного нагляду та моніторингу за результатами діяльності суб'єктів господарювання та ін. Досвід функціонування таких структур в окремих прикордонних регіонах ЄС засвідчує їхній позитивний вплив на соціально-економічний розвиток та міжнародне співробітництво країн-учасниць, стимулювання ділової активності, притік інвестицій та вирішення проблем зайнятості на прикордонних територіях (Волинська, Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька області).

Бондар Ю.А., канд. екон. наук, доцент
Кіровоградська льотна академія національного авіаційного університету

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТИМУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Безробіття є однією з форм прояву макроекономічної нестабільності в умовах циклічного розвитку економіки. Проблема зростання безробіття стала найбільшочішою в умовах розгортання світової фінансово-економічної кризи та у посткризовий період. Деструктивний вплив безробіття на економіку проявляється у зменшенні рівня доходів населення, посиленні тиску на державний бюджет, поширенні негативних психологічних тенденцій у суспільстві, порушенні суспільного спокою [2].

Слід зазначити, що високий рівень безробіття чинить потужний тиск на систему державного соціального забезпечення, яка в умовах економічного спаду, вимушена виділяти значні кошти на допомогу з тимчасового безробіття.

Водночас зазначимо, що причинами зростання рівня безробіття можуть бути як наслідки кризи, так і структурні диспропорції в економіці, або їх поєднання. Ті країни, які завчасно провели реформи на ринку праці, менше постраждали від зростання безробіття під час кризи та надмірного навантаження на бюджет.

В зв'язку з цим багатьма країнами були зроблені заходи по розвитку індивідуального підприємництва у формі само зайнятості (selfemployment). Перші моделі програм стимулювання само зайнятості серед безробітних з'явилися у Франції і були спрямовані на придбання загальних навичок, необхідних для початку індивідуальної діяльності. Французька модель передбачала одноразову виплату допомоги по безробіттю, що дозволяло безробітньому сформувати первинний капітал, достатній для створення нового індивідуального підприємства без найманих робітників. Великобританія була другою країною, яка впровадила національну програму розвитку само зайнятості (the Enterprise Allowance Scheme – EAS). Учасниками цієї програми могли бути особи, одержуючи допомогу з безробіття і додаткові соціальні пільги. Британська модель заснована на періодичних виплатах по безробіттю, дозволяючи безробітньому поступово отримувати необхідну кваліфікацію і створювати власний бізнес. Причому на відміну від французької моделі, в британській моделі розвитку само зайнятості, допомога надається тільки тим, хто має намір створити нове індивідуальне підприємство [2].